

GEOGRAFICKÁ ANALÝZA

Filip Veselý

- Cílem regionální geografie není pouze vymezení regionů, ale také jejich popis a zejména analýza – tj. odhalení zákonitostí uvnitř regionu (proč se v regionu vyskytují dané jevy, proč jsou geograficky distribuovány tak, jak jsou....)
- Výběr jednotlivých komponent fyzické a humánní geografie (litosféra, reliéf, vodstvo, půdy, biota, obyvatelstvo, sídla, ekonomika, doprava, atd.) by měl odpovídat cíli analýzy

Z hlediska *způsobu pohledu* rozlišujeme:

- analýzu interspektivní, kdy jde o analýzu především porovnávacího, komparativního charakteru, týkající se většího počtu územních jednotek,
- analýzu intraspektivní, tzn., jde o analýzu především monografického, popisného charakteru, soustřeďující se vyčerpávajícím způsobem pouze na jedno území.

Analýza

- Analýza a syntéza:

- a) Analýza: Rozklad složitého jevu na jednodušší prvky

- b) Syntéza: Syntéza (z řec. syn-thesis, skládání) je myšlenkové spojení poznatků získaných analytickými metodami v celek. Syntéza je základem pro pochopení vzájemné souvislosti jevů. Syntéza je sumarizací poznatků vedoucí k získání nových poznatků, vztahů a zákonitostí ve kvalitativně vyšší úrovni – vede k objasňování nových nebo dříve nedefinovaných vztahů a zákonitostí.

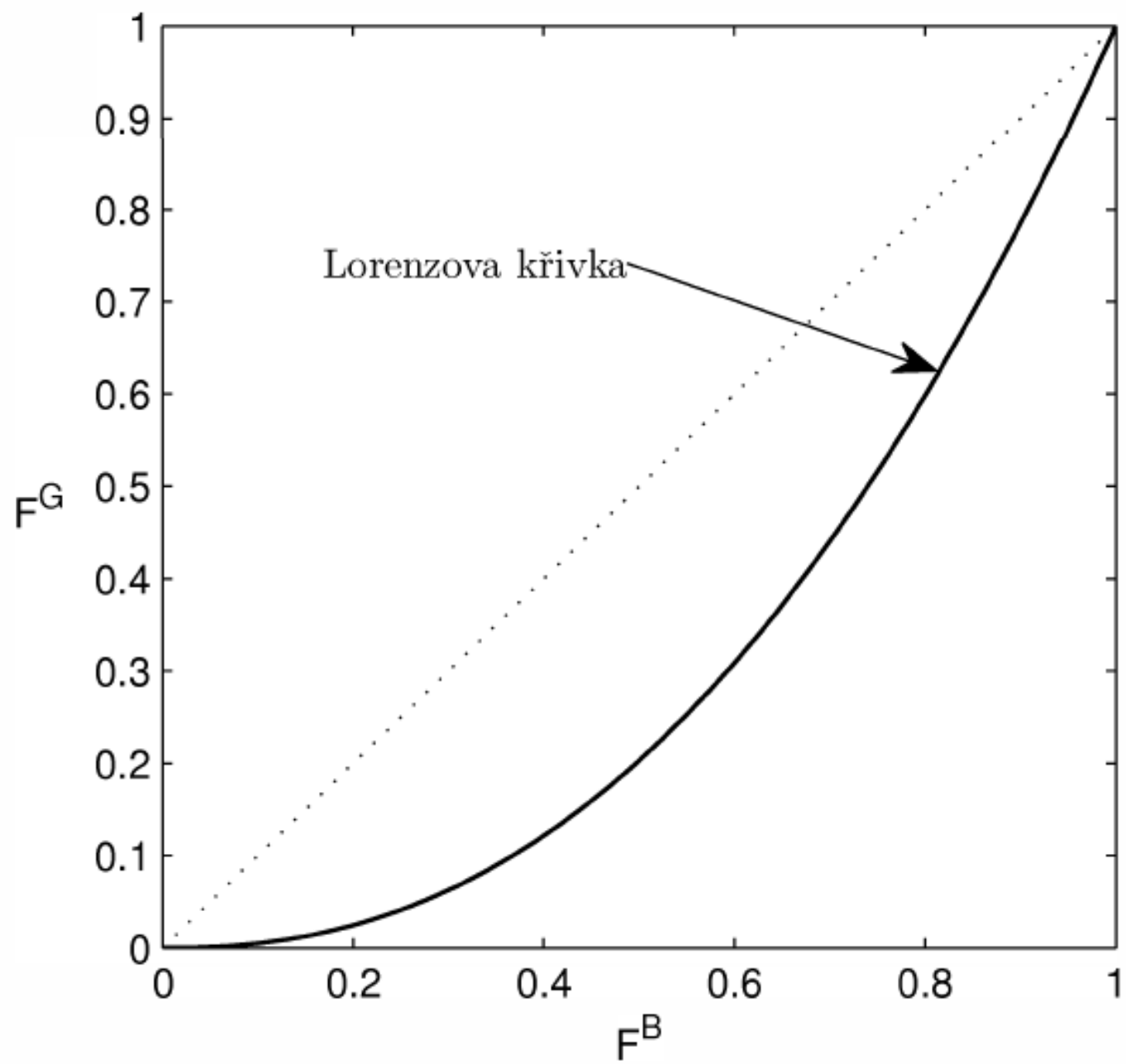
1. **Vymezení území** (jak velké území, administrativní jednotky/vlastní vymezení území).

Nutno zvážit zejména: a) dostupnost dat , b) porovnatelnost s ostatními územími.

Vlastní vymezení: zdůvodnit vhodnost vymezení území právě touto metodou.

Analýza

- 2. Máme vymezené území. Měli bychom popsat jeho základní vlastnosti: tj. zejména poloha území, tvar území, popsat průběh hranic. Je-li region součástí nějaké hierarchie regionů, nezapomenout popsat postavení v této hierarchii.
- Při popisu se snažíme postupovat **od nejdůležitějšího k méně důležitému**.
- Obecný úzus: **Prve se popisuje fyzickogeografická složka, poté živá příroda a poslední socioekonomická složka. Jednotlivé podkapitoly by měly logicky navazovat (je tedy logické, že reliéf ovlivňuje klima, proto je první)**.
- Snažíme se nejen stroze popisovat, ale také **analyzovat** – například uvést, že většina velkých měst se nachází ve východní polovině území
- Nezapomínat, že **nemusíme pouze pracovat se surovými daty**, ale také počítat různé (nejen statistické) ukazatele. Například u obyvatelstva rovnoměrnost jeho rozložení v prostoru (Lorenzova křivka)

Analýza

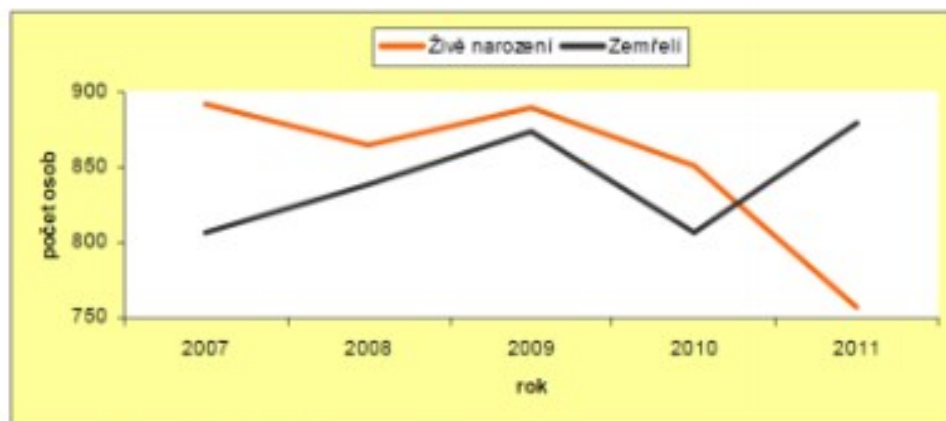
- Nemusíme všechny charakteristiky vytvářet pouze za region jako celek, ale i za jeho dílčí části (například SO ORP, Obce,....). Tím můžeme odhalit nejen vnitřní rozdíly uvnitř regionu, ale i **prostorové závislosti**. Jindy je nejlepší rozdělit region do rastrových buňek.
- Nezapomínáme porovnávat s jinými regiony, i regiony hierarchicky nadřazenými.
- Nezapomínat, že **neexistuje pouze struktura horizontální, ale také vertikální**. Např. mám seznam měst území a zjišťuji, na jaké pozici v důležitosti měst se má města nacházet.
- Nezapomínat, kde je to vhodné **ukázat nejen současný vývoj, ale také vývoj v minulosti a budoucnosti**.

Syntéza

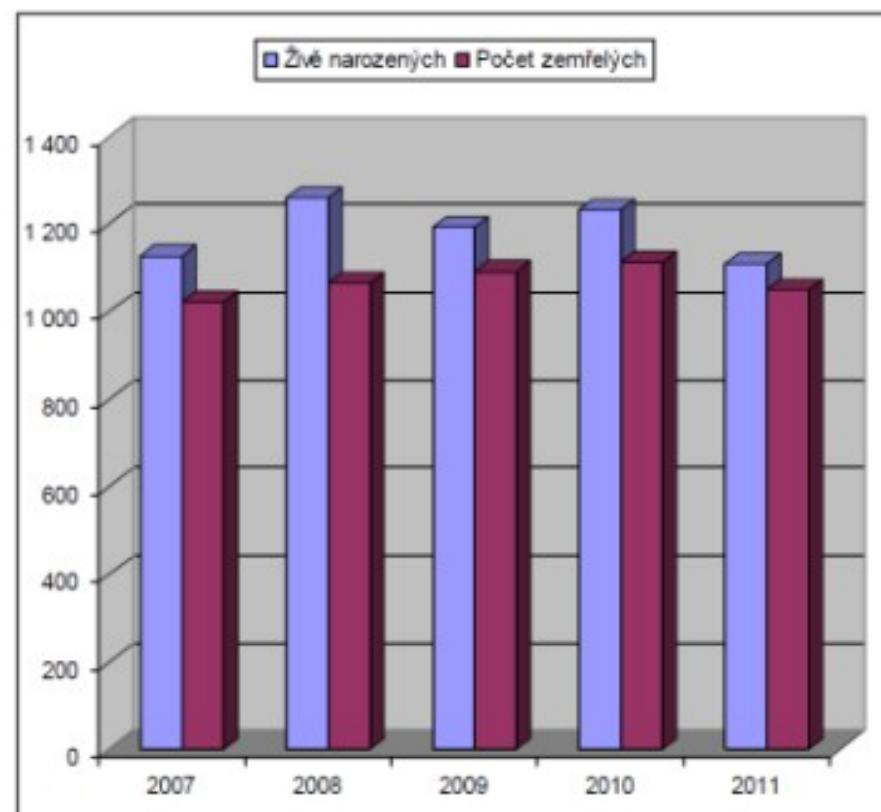
- Klíčová součást každé detailní práce
- Odpovídá na otázky proč zde, proč takto, proč teď.
- Můžeme dělat analýzu (syntézu) vertikální nebo horizontální
- **Horizontální:** Vliv prostoru na souvislosti
- **Vertikální:** souvislosti mezi obory nebo uvnitř oboru.

- Hledáme vazby, vztahy,....
- Toblerův zákon geografie: Všechno souvisí se vším, ale blízké věci spolu souvisejí více než věci vzdálené = **pozitivní prostorová autokolerace**

Grafy

Obr. 2: Graf zemřelých a živě narozených v okrese Jičín
Zdroj: Vlastní tvorba z dat ČSÚ

Obr. č. 2: Vývoj živě narozených/zemřelých za období 2007-2011 v okrese Blansko

Geologická stavba

Horninové složení (podklad i pokryv), litostratigrafické jednotky, tektonika

<http://www.geologicke-mapy.cz/>

- <http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online>
- <http://lokality.geology.cz/d.pl>
- <http://www.geology.cz/extranet/publikace/online>
- atlasy a mapy v knihovně (Geologická mapa České republiky 1:500 000, Geologická mapa Brna a okolí 1:50 000)
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Reliéf

Současný reliéf (povrch) území, jeho tvary (souvislost s geologickou stavbou a působením exogenních faktorů (voda, vítr...)). Zařazení vyšších i nižších geomorfologických jednotek (pohoří, nížiny, jejich části...). Vertikální členitost území.

- Demek, J., Mackovčín, P. (eds.): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 2006.
- Czudek, T. Vývoj reliéfu krajiny České republiky v kvartéru. Brno: Moravské zemské muzeum, 2005.
- Toušek, V. et al. Czech Republic - Portraits of Regions. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2005.
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>
- <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/digitalnimodel-reliefu-cr/>

Klimatické poměry

Zařazení území okresu a jeho částí do klimatických oblastí, rozdíly v hodnotách klimatických ukazatelů – (průměrné) teploty, srážky atd. Vliv reliéfu na klima.

- atlasy a mapy v knihovně - Quitt, E. 1971.: Klimatické oblasti Československa;
- Tolasz, R. 2007. :Atlas podnebí Česka. Český hydrometeorologický ústav a PŘF UP Olomouc 260 stran - více než 300 map, 150 grafů a množství názorných fotografií. – je i na uložto...
- http://www.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&menu=JSPTabContainer/P1_0_Home • <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Hydrologické poměry

Zařazení (částí) území do různých povodí, vodní toky, které protékají územím (a jejich charakteristiky jako směr a délka toku, pramen, přítoky atd.) a vodní nádrže (přírodní, umělé). Informace o specifickém odtoku, režimu odtoku území a podzemních vodách. Analýza vazeb mezi lidskou činností a hydrologickými poměry území (uměle vybudované vodní nádrže, hráze, problém povodní, využití pro rekreaci apod.).

- Digitální báze vodohospodářských dat (DIBAVOD) <http://www.dibavod.cz>
- Povodí řeky Labe, Moravy, Odry (<http://www.pla.cz>, <http://www.pmo.cz>, <http://www.pod.cz>)
- Vlček, V. 1984. Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže.
- L. a V. Švorcovi. České řeky a říčky (části textu elektronicky na <http://www.infoglobe.cz>.
- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/>

Pedogeografické poměry

Půdní typy (subtypy) a druhy a jejich prostorové rozložení na území okresu. Důvody prostorového rozložení. Vazby mezi lidskou činností a typem půd.

- <http://mapy.geology.cz/pudy/>
- TOMÁŠEK, Martin. Půdy České republiky. Český geologický ústav. 2.vyd. Praha : Český geologický ústav, 2000.
- KORZÁK, Josef, et al. Atlas půd České republiky. 2. vyd. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2009
- <http://klasifikace.pedologie.cz/>

Biogeografické poměry

Dominantní a ohrožené druhy, přítomnost endemitů apod. Zařazení, resp. vnitřní členění území okresu z hlediska fyto geografického členění a také potenciální přirozené vegetace.

- <http://geoportal.gov.cz/web/guest/home/> (Typologie české krajiny podle využití, Potenciální přirozená vegetace).
- http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps10/biogeogr/web/index_book.html
- Culek, M.: Biogeografické členění České Republiky. Praha : 1996, 1995. 347 s.